

KANCELARIA SENATU

BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

BKS/DPK-134/30669/15 JK

Warszawa, dnia 29 grudnia 2015 r.

Nr 30669	Data wpływu 12 października 2015 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 28 grudnia 2015 r.

SYSTEM UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

TEMAT

**ZMIANA ZASAD PŁATNOŚCI SKŁADEK ZUS DLA
PROWADZĄCYCH JEDNOOSOBOWĄ DZIAŁALNOŚĆ
GOSPODARCZĄ, NIEZATRUDNIAJĄCYCH PRACOWNIKÓW**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja zbiorowa:

Rzemieślniczy Dom Towarowy Spółka z o.o.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w taki sposób, by przedsiębiorcy niezatrudniający pracowników, prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą, płacili składki ZUS dopiero po uzyskaniu dochodu.

UZASADNIENIE WNOSZĄCYCH PETYCJE:

Autorzy petycji reprezentując przedsiębiorców niezatrudniających pracowników, prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą postulują zmianę ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez dodanie do art. 46 ust. 1 punktu 1a o treści: „Przedsiębiorcy prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą, którzy nie zatrudniają pracowników, płacą składki ZUS wtedy, gdy uzyskują dochód z działalności gospodarczej”.

Ponadto autorzy petycji wnoszą o dodanie przepisu: „z mocy prawa umarza się nieopłacone składki za okres od 1 stycznia 1999 r. do dnia wejścia w życie art. 46 ust. 1 pkt 1a ustawy oraz odsetki za zwłokę, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, koszty egzekucyjne naliczone przez ZUS, urząd skarbowy lub komornika sądowego”.

W opinii autorów petycji, z obowiązującego art. 46 ustawy wynika, że przedsiębiorca powinien płacić składki, jeśli osiąga dochód – bowiem brak dochodu oznacza, że nie ma z czego opłacać składek. Jednak praktyka ZUS jest taka, iż przedsiębiorca, który nie osiąga dochodu powinien zakończyć prowadzenie działalności gospodarczej lub zawiesić tę działalność. Z danych, które przytoczyli autorzy petycji, wynika iż w 2013 r. z braku dochodu 67,4 tys. przedsiębiorców zlikwidowało swoją działalność „zasilając armię bezrobotnych i klientów urzędów pracy” lub opieki społecznej. Niekorzystna interpretacja ZUS jest nieekonomiczna z punktu widzenia państwa, które ponosi koszty wypłacając bezrobotnemu przedsiębiorcy zasiłek lub inne świadczenia. W przypadku kontynuowania działalności przedsiębiorca nie generuje dodatkowych wydatków ze strony państwa, a ponadto ma szansę na rozwój i poprawę swej sytuacji ekonomicznej.

Autorzy petycji uważają, że „każdy przedsiębiorca powinien być traktowany jak osoba działająca w dobrej wierze”. Interpretacja ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych praktykowana w ZUS jest w ocenie autorów petycji niezgodna z art. 7 Konstytucji RP, który stanowi, iż władza ma działać w granicach prawa. Działania ZUS to „instrumentalizowanie prawa i naigrywanie się z matematyki oraz ludzi”, dlatego zmiana art. 46 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest niezbędna.

STAN PRAWNY:

Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. w art. 2 stanowi, że Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. Społeczna gospodarka rynkowa oparta m.in. na wolności działalności gospodarczej (art. 20), której ograniczenie jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny (art. 22).

Obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo, w sytuacji pozostawania bez pracy oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Obywatel pozostający bez pracy nie z własnej woli i nie mający innych środków utrzymania ma prawo do zabezpieczenia społecznego, którego zakres i formy określa ustawa. Każdy ma też prawo do ochrony zdrowia. Zakres i formy zabezpieczenia społecznego w każdym z przytoczonych przypadków określają ustawy (art. 67 i 68).

Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych – dalej s.u.s. (Dz. U. z 2015 r. poz. 121 ze zm.) określa m.in. zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym oraz zasady ustalania składek i podstaw ich wymiaru. Ubezpieczenia społeczne obejmują: ubezpieczenie emerytalne, rentowe, w razie choroby i macierzyństwa (ubezpieczenie chorobowe), z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (ubezpieczenie wypadkowe) (art. 1). Wyłącalność świadczeń z ubezpieczeń społecznych gwarantowana jest przez państwo (art. 2). Ustawa zapewnia równe traktowanie wszystkich ubezpieczonych – dotyczy to w szczególności warunków objęcia systemem ubezpieczeń społecznych, obowiązku opłacania i obliczania wysokości składek na ubezpieczenie społeczne, obliczania wysokości świadczeń, okresu wypłaty świadczeń i zachowania prawa do świadczeń (art. 2a).

Definicje użyte w ustawie zawiera art. 4, w tym:

- ubezpieczeni – osoby fizyczne podlegające chociaż jednemu z ubezpieczeń społecznych, zobowiązane do opłacenia składek na własne ubezpieczenia społeczne;
- deklaracja rozliczeniowa – zestawienie informacji o należnych składkach na fundusze pobierane przez ZUS, kwot rozliczanych w składkach oraz należnych do zapłaty;
- imienny raport miesięczny – informacje o osobie podlegającej ubezpieczeniom przedkładane ZUS przez płatnika składek za dany miesiąc kalendarzowy;
- przychód – przychody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu m.in.: zatrudnienia w ramach stosunku pracy, pracy nakładczej, pobierania zasiłku dla bezrobotnych, a także z tytułu prowadzenia pozarolniczej

działalności oraz umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy oraz z działalności wykonywanej osobiście przez osoby należące do składu rad nadzorczych.

Art. 6 ust. 1 pkt 5 stanowi, że osoby fizyczne, które na obszarze RP są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się (art. 8 ust. 6):

- 1) osobę prowadzącą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisach szczególnych;
- 2) twórcę i artystę;
- 3) osobę prowadzącą działalność w zakresie wolnego zawodu;
- 4) wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz
- 5) wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej;
- 6) osobę prowadzącą publiczną lub niepubliczną szkołę, przedszkole, placówkę lub ich zespół, na mocy przepisów oświatowych.

Prowadzący pozarolniczą działalność, od dnia rozpoczęcia do zaprzestania jej wykonywania, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na mocy przepisów o swobodzie działalności gospodarczej (art. 13 pkt 4).

Wysokości składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe wyrażone są w formie stopy procentowej, która na ubezpieczenie wypadkowe jest zróżnicowana dla różnych płatników składek w zależności od poziomu zagrożeń zawodowych i ich skutków (art. 15). Składki emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe prowadzący pozarolniczą działalność sami finansują w całości z własnych środków (art. 16 ust. 4).

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego na dany rok kalendarzowy (art. 18 ust. 8). Składka w nowej wysokości obowiązuje od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku.

W okresie pierwszych 24 miesięcy od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia (art. 18a ust. 1). Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w 2015 r. stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa niż 525 zł (30% minimalnego wynagrodzenia tj. kwoty 1 750 zł).

Minister pracy i polityki społecznej ogłasza w "Monitorze Polskim" do końca poprzedniego roku, w drodze obwieszczenia, kwotę prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia (art. 19 ust. 10).

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe (art. 20 ust. 1). Minister pracy i polityki społecznej w rozporządzeniu określa szczegółowe zasady ustalania podstawy wymiaru składek oraz wyłączenia z podstawy wymiaru składek niektórych rodzajów przychodów (art. 21).

Art. 22 ust. 1. ustawy określa wysokość stóp procentowych składek na ubezpieczenie:

- 1) emerytalne – 19,52% podstawy wymiaru (z zastrzeżeniem ust. 3 i 4);
- 2) rentowe – 8,00% podstawy wymiaru;
- 3) chorobowe – 2,45% podstawy wymiaru;
- 4) wypadkowe – 0,40% – 8,12% podstawy wymiaru; zasady różnicowania stopy procentowej składek na ubezpieczenie wypadkowe określają przepisy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (art. 22 ust. 2).

Od nieopłaconych w terminie składek płatnik obciążony jest odsetkami za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w Ordynacji podatkowej (art. 23 ust. 1).

W razie nieopłacenia składek lub opłacenia ich w zaniżonej wysokości ZUS może wymierzyć płatnikowi składek dotatkową opłatę do wysokości 100% nieopłaconych składek. Od decyzji w sprawie wymierzenia dodatkowej opłaty przysługuje odwołanie do sądu według zasad określonych w art. 83 (art. 24 ust. 1a).

Należności z tytułu składek mogą być umarżane w całości lub w części przez ZUS tylko w przypadkach wymienionych w art. 28 ustawy, po spełnieniu przesłanek do umorzenia, biorąc pod uwagę ważny interes osoby zobowiązanej do opłacenia składek oraz stan finansów ubezpieczeń społecznych. Umorzenie składek powoduje także umorzenie odsetek za zwłokę, kosztów upomnienia i dodatkowej opłaty (art. 28 ust. 4).

Ze względów gospodarczych lub innych ważnych przyczyn ZUS może na wniosek dłużnika odroczyć termin płatności składek oraz rozłożyć należność na raty, uwzględniając możliwości płatnicze dłużnika oraz stan finansów ubezpieczeń społecznych (art. 29 ust. 1).

W okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej (na mocy art. 14a ust. 1–1b ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej) ubezpieczenie emerytalne i rentowe przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą jest dobrowolne. Przedsiębiorca w okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej nie opłaca ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego (art. 36a).

Płatnik składek przekazuje do ZUS imienne raporty miesięczne, po upływie każdego miesiąca kalendarzowego, w terminie ustalonym dla rozliczania składek (art. 41).

Art. 46 ust. 1 ustawy stanowi, iż płatnik składek jest obowiązany obliczać, potrącać z dochodów, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

ZUS wydaje interpretacje indywidualne, zgodnie z art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, w zakresie obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, zasad obliczania składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz podstawy wymiaru tych składek (art. 83d).

Do kontroli płatnika składek będącego przedsiębiorcą stosuje się przepisy rozdziału 5 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (art. 92a), inspektorem kontroli ZUS może być pracownik Zakładu (art. 93).

Jeżeli płatnik składek nie dopełnia obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne we wskazanych przepisami terminach, nie przesyła deklaracji rozliczeniowych oraz imiennych raportów miesięcznych – podlega karze grzywny do 5 000 złotych (art. 98).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.) stanowi, że obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu podlegają m.in. osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi lub ubezpieczeniem społecznym rolników, które prowadzą działalność pozarolniczą lub są osobami z nimi współpracującymi. Obowiązek ten powstaje w taki sam sposób, jak obowiązek ubezpieczenia społecznego – z chwilą rozpoczęcia wykonywania działalności.

Składka na ubezpieczenie zdrowotne wynosi 9% podstawy wymiaru składki, jest miesięczna i niepodzielna (art. 79). Podstawę wymiaru składki zdrowotnej prowadzących działalność pozarolniczą lub osób z nimi współpracujących, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa niż 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w IV kwartale roku poprzedniego, wraz z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa GUS w „Monitorze Polskim”. Nowa składka obowiązuje od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad umarzania należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne (Dz. U. Nr 141, poz. 1365) wydano na podstawie art. 28 ust. 3b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Rozporządzenie określa zasady umarzania przez ZUS należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne ubezpieczonych będących równocześnie płatnikami tych składek.

Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 584 ze zm.) reguluje podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej na terytorium RP oraz zadania organów w tym zakresie (art. 1). Działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły (art. 2). Przepisów ustawy nie stosuje się do działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, a także świadczenia w gospodarstwach rolnych usług związanych z pobytem turystów oraz wyrobu wina przez producentów będących rolnikami (art. 3).

Art. 4 stanowi, iż przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. Przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą w dniu złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) albo po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym (art. 14). Przedsiębiorca zawieszający albo wznawiający wykonywanie działalności gospodarczej składa wniosek o zmianę wpisu (art. 32).

Przedsiębiorca niezatrudniający pracowników może zawiesić wykonywanie działalności gospodarczej na okres od 30 dni do 24 miesięcy. Do obliczania okresu zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Przedsiębiorca niezatrudniający pracowników prowadzący działalność gospodarczą przez okres co najmniej 6 miesięcy może zawiesić wykonywanie działalności gospodarczej na okres do 3 lat w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, nie dłużej niż do ukończenia przez nie 5. roku życia, w przypadku dziecka niepełnosprawnego – na okres do 6 lat, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 18. roku życia. Z uprawnień tego przedsiębiorca może korzystać jednorazowo w całości lub w nie więcej niż 4 częściach.

W okresie zawieszenia działalności przedsiębiorca nie może jej wykonywać i osiągać bieżących przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej (art. 14a ust. 3). Ma jednak prawo wykonywać wszelkie czynności niezbędne do zachowania lub zabezpieczenia źródła przychodów; przyjmować należności, ma obowiązek regulować zobowiązania powstałe przed datą zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej; zbywać własne środki trwałe i wyposażenie; ma prawo albo obowiązek uczestniczyć w postępowaniach sądowych,

podatkowych i administracyjnych związanych z działalnością wykonywaną przed jej zawieszeniem; ma prawo osiągać przychody finansowe, także z działalności prowadzonej przed zawieszeniem wykonywania działalności gospodarczej. Wykonuje wszelkie obowiązki nakazane przepisami prawa. Może zostać poddany kontroli na zasadach przewidzianych dla przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą (art. 14a ust. 4).

Zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej oraz wznowienie wykonywania działalności gospodarczej następuje na wniosek przedsiębiorcy (art. 14a ust. 5). Okres zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej rozpoczyna się od dnia wskazanego we wniosku o wpis informacji o zawieszeniu wykonywania działalności gospodarczej, nie wcześniej niż w dniu złożenia wniosku (art. 14a ust. 6).

Przedsiębiorca może złożyć do właściwego organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej wniosek o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez niego daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne (art. 10 ust. 1). W razie niewydania interpretacji w terminie uznaje się, że w dniu następującym po dniu, w którym upłynął termin wydania interpretacji, została wydana interpretacja stwierdzająca prawidłowość stanowiska przedstawionego we wniosku przedsiębiorcy.

Ustawa z dnia z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361 ze zm.) w art. 3 ust. 1 stanowi, iż osoby fizyczne zamieszkujące na terytorium RP podlegają obowiązkowi podatkowemu od całości swoich dochodów (przychodów) bez względu na miejsce położenia źródeł przychodów (nieograniczony obowiązek podatkowy). Art. 3 ust. 2b za dochody (przychody) osiągnane na terytorium RP uważa dochody (przychody) m.in. z działalności gospodarczej prowadzonej na terytorium RP.

Art. 5a pkt 6 definiuje działalność gospodarczą albo pozarolniczą działalności gospodarczą jako działalność zarobkową: wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową; polegającą na poszukiwaniu, rozpoznawaniu i wydobywaniu kopalin ze złóż; polegającą na wykorzystywaniu rzeczy oraz wartości niematerialnych i prawnych – prowadzoną we własnym imieniu bez względu na jej rezultat, w sposób zorganizowany i ciągły (z której uzyskane przychody nie są zaliczane do innych przychodów).

Zgodnie z art. 22 ust. 1 – kosztami uzyskania przychodów są koszty poniesione w celu osiągnięcia przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów.

Rozporządzenie Rady Ministrów z 11 września 2014 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2015 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1220) od 1 stycznia 2015 r. minimalne wynagrodzenie za pracę wynosi 1 750 zł.

PRACE LEGISLACYJNE:

Brak.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 25 lutego 2015 r. sygn. akt II GSK 193/14 „W sprawach o umorzenie należności z tytułu zaległych składek ubezpieczeniowych na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (u.s.u.s.) interes publiczny musi być szczególnie mocno akcentowany, bowiem akceptowanie stanu, w którym dopuszcza się niewywiązywanie się z obowiązku opłacania składek godzi w prawa innych opłacających składki osób i narusza nakreśloną art. 2a ust. 1 i 2 pkt 2 u.s.u.s. zasadę równego traktowania ubezpieczonych. Rozważenie zatem obu interesów, tj. słusznego interesu strony postępowania i interesu publicznego, znaleźć powinno wyraz w uzasadnieniu decyzji, tak aby umożliwić kontrolę instancyjną, a następnie ewentualną kontrolę sądową rozstrzygnięcia opartego na uznaniu administracyjnym”.

Jacek Wantoch-Rekowski w komentarzu do art. 46 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (stan prawny: 01.10.2014) podnosi: „w wyroku SA w Łodzi z 19 września 2013 r., sygn. akt III AUa 1842/12, stwierdzono: „Obligatoryjność opłacania składek na ubezpieczenia społeczne w określonej ustawowo wysokości dotyczy wszystkich płatników składek. Ryzyko związane z prowadzoną działalnością ponosi przedsiębiorca zarówno w trakcie jej prowadzenia, jak i po zakończeniu. Sąd wskazał, że w świetle art. 46 ust. 1 u.s.u.s. ubezpieczony, prowadząc działalność, jest zobowiązany do zapłaty składki we właściwej wysokości i nie może się z tego obowiązku zwolnić, powołując się na trudności w życiu osobistym. Nie jest również możliwe uwolnienie się od obowiązku opłacania składek w sytuacji, gdy płatnik złożył wniosek o umorzenie należności z tytułu składek”.

Interpelacja poselska nr 23875 z 17 stycznia 2014 r. (VII kadencja) kierowana do MPiPS w sprawie wysokości składek na ubezpieczenie społeczne prowadzących działalność gospodarczą: „wobec wysokiego bezrobocia i problemów ze znalezieniem pracy – wiele osób, decyduje się na tzw. samozatrudnienie. Większość z tych osób chciałaby pracować legalnie, opłacać podatki i składki na ubezpieczenie społeczne. Niestety „samozatrudnieni” nie osiągają dochodów na takim poziomie, by ponieść koszt składek na ubezpieczenia, nie wspominając o utrzymaniu siebie i rodziny. Problem z uzyskaniem miesięcznego przychodu pozwalającego opłacić składki dotyczy głównie osób świadczących drobne usługi. Mają one często tylko dwa wyjścia – albo nie robić nic, albo prowadzić swoją działalność w tzw. szarej strefie, nie rejestrując działalności gospodarczej i nie opłacając podatków oraz składek”. W interpelacji zapytano, czy ministerstwo planuje wprowadzenie zróżnicowania składek na ubezpieczenia

społeczne osób prowadzących działalność i uzyskujących małe przychody, często niższe niż wszystkie składki i podatki.

Przedstawiciel MPiPS w odpowiedzi z 12 lutego 2014 r. wyjaśnił, że system ubezpieczeń społecznych został powołany w celu realizacji praw obywateli do zabezpieczenia społecznego. System ten gwarantuje świadczenia pieniężne w zamian za opłacane składki i nie powinien być traktowany jako instrument polityki gospodarczej. Nie byłoby więc właściwe zwiększanie rentowności działalności gospodarczej kosztem obniżenia poziomu zabezpieczenia społecznego samych ubezpieczonych prowadzących taką działalność, czyli kosztem wysokości ich świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

INFORMACJE DODTKOWE:

Dochód: różne podmioty w różny sposób określają swój dochód. Wobec niektórych podmiotów obowiązują definicje dochodu określone przepisami prawa (np. dochód osobisty do opodatkowania albo dochody obliczane dla potrzeb ustalenia zasiłków czy preferencyjnego oprocentowania niektórych kredytów itp.).

Dla celów podatkowych dochodem ze źródła przychodów jest nadwyżka sumy przychodów z tego źródła nad kosztami ich uzyskania w roku podatkowym. Jeśli suma kosztów uzyskania przychodów z danego źródła przekracza sumę osiągniętego z tego źródła przychodu – występuje strata.

Przedsiębiorca jednoosobowy odpowiada za zobowiązania związane z prowadzoną działalnością całym majątkiem osobistym, a dodatkowo wspólnym majątkiem małżonków. Prowadząc jednoosobową działalność gospodarczą obowiązkowo opłacana jest składka na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Trzecią składką, jaką przedsiębiorca może, ale nie musi płacić do ZUS jest składka na ubezpieczenie chorobowe. Do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego można przystąpić w każdym momencie, składając deklarację we wniosku ZUS ZUA. Aby otrzymać zasiłek chorobowy, trzeba opłacać składkę na ubezpieczenie chorobowe przynajmniej przez 90 dni przed pierwszym dniem zwolnienia lekarskiego. Przedsiębiorcy, który korzysta ze zwolnienia lekarskiego przez cały okres zwolnienia nie wolno wykonywać pracy zarobkowej. Za okres choroby przedsiębiorca nie musi płacić składek ZUS.

W Polsce otwiera się wiele firm jednoosobowych, duża część z nich to tzw. pseudo etaty – osoby zarabiające ponad 3 tys. zł netto otwierają jednoosobowe działalności, gdyż mogą więcej zarabiać, płacić mniejsze podatki i zmniejszyć koszt pracodawcy.

Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (CEIDG) jest rejestrem przedsiębiorców – osób fizycznych, działających na terenie Polski. Rejestr prowadzi minister gospodarki (od 1 lipca 2011 r.) w systemie teleinformatycznym, na mocy ustawy

o swobodzie działalności gospodarczej. Rejestracja w CEIDG jest wolna od opłat. Wniosek stanowi zgłoszenie do ZUS lub KRUS, GUS oraz urzędu skarbowego.

W terminie 7 dni od rozpoczęcia działalności przedsiębiorca musi dokonać w ZUS zgłoszenia do odpowiednich ubezpieczeń.

Przez przedsiębiorcę niezatrudniającego pracowników rozumie się przedsiębiorcę, który nie nawiązał umów o pracę z pracownikami, w rozumieniu Kodeksu pracy. Zawieszenie i wznowienie wykonywania działalności gospodarczej następuje na wniosek przedsiębiorcy. Zawieszając działalność nie przestaje się być przedsiębiorcą.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych: ubezpieczenia społeczne są obowiązkowe – zdrowotne, emerytalne, rentowe, wypadkowe lub dobrowolne (na wniosek) – chorobowe. Składka zdrowotna w 2015 r. nie może być niższa niż 279,41 zł (9% podstawy wymiaru).

Z tytułu prowadzonej działalności można nie podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, gdy np. jednocześnie pracuje się na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu lub gdy w umowie o pracę określono co najmniej minimalne wynagrodzenie.

Z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w 2015 r. stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa niż 2 375,40 zł (60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego); w 2015 r. składka na ubezpieczenia społeczne nie może być niższa niż:

- 463,68 zł (tj. 19,52% podstawy wymiaru) na ubezpieczenie emerytalne;
- 190,03 zł (tj. 8% podstawy wymiaru) na ubezpieczenia rentowe;
- 58,20 zł (tj. 2,45% podstawy wymiaru) na ubezpieczenie chorobowe;
- 42,76 zł (tj. 1,80% podstawy wymiaru) od 1 kwietnia 2015 r. na ubezpieczenie wypadkowe, jeżeli prowadzący działalność zgłasza do ubezpieczenia wypadkowego nie więcej niż 9 osób.

OPRACOWAŁA:

Jolanta Krynicka

WICEDYREKTOR:

Andrzej Dziubecki

REKOMENDACJE BIURA:

System ubezpieczeń społecznych powołano w celu realizacji zapisanych w Konstytucji RP praw obywateli do zabezpieczenia społecznego. System gwarantuje świadczenia pieniężne w razie wystąpienia ryzyk ubezpieczeniowych w zamian za opłacenie składek. Świadczenie przysługuje po spełnieniu ustawowych warunków do jego otrzymania, czyli np. po zakończeniu aktywności zarobkowej z powodu wieku, niepełnosprawności lub czasowo z powodu choroby lub macierzyństwa, a także członkom rodziny w przypadkach śmierci jedyne go żywiciela lub współżywiciele rodziny (renty rodzinne).

Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym i spoczywa na nich obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia w okresie od dnia rozpoczęcia do dnia zakończenia prowadzenia działalności w oparciu o zasadę równego traktowania ubezpieczonych.

Składki dla osób prowadzących pozarolniczą działalność zostały skalkulowana na poziomie gwarantującym ubezpieczonym możliwość otrzymania w przyszłości świadczenia zapewniające odpowiednie warunki egzystencji. Gdyby przedsiębiorca nie opłacał składki twierdząc, że nie ma dochodu – nie otrzymywałby świadczeń z ZUS. Po zakończeniu aktywności zarobkowej byłby zmuszony do korzystania z pomocy państwa, co nie leży ani w jego interesie ani w interesie państwa.

Przepisy ubezpieczeniowe przewidują możliwość preferencyjnych warunków ubezpieczenia dla osób rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej, tzn. obniżenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne do kwoty deklarowanej, nie niższej niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia.

W zgodzie z prawem jest również możliwość odroczenia płatności składek lub rozłożenia ich na raty oraz czasowego zawieszenia działalności gospodarczej (wówczas nie opłaca się składek), a w szczególnej sytuacji umorzenia opłacania składek. Jednak ze względu na konieczność równego traktowania wszystkich osób prowadzących działalność gospodarczą nie ma możliwości zwolnienia kogoś na bliżej nieokreślony okres z obowiązku opłacania składek ze względu na brak dochodu. Ponadto, prowadzenie działalności gospodarczej bez dochodu wydaje się w dłuższym okresie nieracjonalne i nieekonomiczne oraz mogłoby prowadzić do nadużyć.

Mając na uwadze powyżej zaprezentowane informacje, Biuro nie popiera postulatu petycji.

Jolanta Krynicka

BKS/DPK